

Teza: wysokość wynagrodzenia obrońcy.

Każdorazowo organ procesowy ocenia wysokość podlegającego zwrotowi wynagrodzenia obrońcy, na podstawie autonomicznie określonych przesłanek a także, oceniając charakter sprawy, uwzględnia rzeczywisty nakład pracy obrońcy i podjęte przez niego czynności w sprawie.

Sygn. akt: WO-242/19

POSTANOWIENIE

z dnia 15 czerwca 2021 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w składzie:

Przewodniczący: S WSD Michał Łukasik

Sędziowie: S WSD Piotr Karwat

S WSD Marta Stryjek – sprawozdawca

Protokolant: Piotr Ciepiński

po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 2021 r. w Warszawie na posiedzeniu sprawy radcy prawnego J. W., wpisanej na listę radców prawnych prowadzoną przez Radę Okręgowej Izby Radców Prawnych w G. pod numerem (...),

z powodu zażalenia obrońcy obwinionej radcy prawnego J. W. z dnia 10 lutego 2021 r. na postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 30 października 2020 r. (sygn. akt WO-242/19)

postanawia

1.

zmienić punkt 1 zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że zasądzić koszty obrony obwinionej J. W. w kwocie 2100 zł (słownie: dwa tysiące sto złotych) w postępowaniu przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym Okręgowej Izby Radców Prawnych w G. od Okręgowej Izby Radców Prawnych w G.;

2.

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie w pozostałej części;

3.

kosztami postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym obciążyć Krajową Izbę Radców Prawnych.

Uzasadnienie

Wnioskiem z dnia 13 sierpnia 2020 r. obrońca obwinionej radcy prawnego J. W. złożył do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego wniosek o zasądzenie od Okręgowej Izby Radców Prawnych w G. wydatków z tytułu ustanowienia obrońcy z wyboru w wysokości 24.860,81 zł.

Postanowieniem z dnia 30 października 2020 r. Wyższy Sąd Dyscyplinarny:

1)

kosztami obrony obwinionej J. W. w kwocie 1.260 zł w postępowaniu przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym OIRP w G. obciążył Okręgową Izbę Radców Prawnych w G.;

2)

kosztami obrony obwinionej J. W. w kwocie 1.260 zł w postępowaniu przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym obciążył Krajową Izbę Radców Prawnych;

3)

oddalił wniosek w pozostałym zakresie.

Z powyższym rozstrzygnięciem w zakresie punktu 3 nie zgodził się obrońca obwinionej (dalej „Skarżący”), wnosząc w ustawowym terminie zażalenie. Zaskarżonemu postanowieniu zostały postawione następujące zarzuty:

1)

naruszenia § 15 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (dalej „Rozporządzenie”) w związku z art. 616 § 1 pkt 2 Kpk oraz w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych przez błędne jego zastosowanie skutkujące błędnym przyjęciem, że wniosek obrońcy obwinionej o zasądzenie zwrotu faktycznie poniesionych wydatków z tytułu ustanowienia obrońcy zasługuje na uwzględnienie jedynie w części odpowiadającej 1,5 krotności stawki minimalnej pomimo że rodzaj i zawilość niniejszej sprawy, tryb jej prowadzenia, obszerność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a nadto niezbędny nakład pracy radcy prawnego, w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, liczba stawiennictw na rozprawach w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach oraz inne czynności podjęte w sprawie uzasadniają zasądzenie kosztów obrony za obie instancje w łącznej kwocie 10.080,00 złotych – stanowiącej sześciokrotność stawki minimalnej zgodnie z Rozporządzeniem;

2)

naruszenie § 17 pkt 1 w związku z § 11 ust. 2 pkt 3 Rozporządzenia przez jego niezastosowanie i niepodwyższenie stawki minimalnej przyjmowanej za podstawę ustalenia wysokości wydatków zwracanych Pani J. W. o ...% pomimo iż rozprawa w pierwszej instancji trwała dłużej niż jeden dzień;

3)

obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 632a Kpk w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych przez błędne uznanie, że w niniejszej sprawie zachodzą wyjątkowe wypadki uzasadniające okoliczność, że koszty obrony w niniejszej sprawie ponieść ma w przeważającej części obwiniona w sytuacji gdy postępowanie umorzono z uwagi na przedawnienie bez rozpoznawania merytorycznych zarzutów w odwołaniu.

Podnosząc powyższe zarzuty Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w punkcie 3 przez orzeczenie, że:

a)

kosztami obrony obrońcy obwinionej J. W. w kwocie 8.820,00 złotych w postępowaniu przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym Okręgowej Izby Radców Prawnych w G. obciążona jest Okręgowa Izba Radców Prawnych w G.,

b)

kosztami obrony obwinionej J. W. w kwocie 4.788,00 złotych w postępowaniu przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym obciążona jest Krajowa Izba Radców Prawnych;

ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych zważył, co następuje:

Zażalenie jest częściowo uzasadnione.

1. Przed odniesieniem się do postawionych przez Skarżącego zarzutów w celu swoistego oczyszczenia przedpola należy poczynić kilka uwag wstępnych dotyczących wydatków ponoszonych przez radcę prawnego na obronę z wyboru w postępowaniu dyscyplinarnym.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że opłaty za czynności radcy prawnego ustala umowa z klientem (art. 22⁵ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, dalej „ustawa o radcach prawnych”). Ust. 2 powołanej normy zawiera delegację ustawową dla Ministra Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia wysokości opłat za czynności radców prawnych przed organami wymiaru sprawiedliwości, stanowiących podstawę do zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego, mając na względzie, że ustalenie opłaty wyższej niż stawka minimalna, o której mowa

w ust. 3, lecz nieprzekraczającej sześciokrotności tej stawki, może być uzasadnione rodzajem i zawilnością sprawy oraz niezbędnym nakładem pracy radcy prawnego.

2. Wysokość wynagrodzenia ustalonego przez radcę prawnego z klientem nie jest zatem wiążąca dla sądu rozpoznającego stosowny wniosek procesowy. Sąd (czy inny organ) poruszać się bowiem musi w granicach i na zasadach wskazanych w Rozporządzeniu. Dla porządku wskazać należy, że Rozporządzenie nie przewiduje stawek minimalnych (ani zasad zasądzenia opłat) dla radcowskiego postępowania dyscyplinarnego. Radcowskie sądy dyscyplinarne nie są także „organami wymiaru sprawiedliwości” (w rozumieniu art. 175 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), o których mowa tak w delegacji ustawowej (art. 22⁵ ust. 2 ustawy o radcach prawnych), jak i w Rozdziale 5 Rozporządzenia. Jednak z mocy § 20 Rozporządzenia, „wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się, przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju”. Za tego rodzaju postępowanie uznać należy – z uwagi na względy natury systemowej oraz charakter postępowania dyscyplinarnego – proces karny, dla którego „podstawowa” stawka minimalna przewidziana w Rozporządzeniu wynosi 840 zł (§ 11 ust. 2 pkt 3 i 4 Rozporządzenia). Ma rację Skarżący, że dla spraw, w których rozprawa trwa dłużej niż jeden dzień, stawka minimalna ulega podwyższeniu za każdy następny dzień o 20% (§ 17 pkt 1 Rozporządzenia). W sprawie odbyło się łącznie sześć terminów rozpraw w pierwszej instancji, łącznie zaś dwa w drugiej instancji. Odliczając pierwsze terminy rozpraw w każdej instancji, podwyższenie stawki minimalnej za pierwszą instancję wynosi zatem 100% (5 razy 20%), za drugą instancję zaś – 20%. Wyższy Sąd Dyscyplinarny stoi na stanowisku, że podwyższenie dokonywane jest względem „stawki minimalnej”, nie zaś „opłaty”, o której mowa w § 15 ust. 3 Rozporządzenia (która może być wyższa niż stawka minimalna). Zasada ta wynika przede wszystkim wprost z treści samego § 17 pkt 1 Rozporządzenia (w którym jest mowa o „stawce minimalnej”, a Rozporządzenie wyraźnie rozróżnia tę stawkę i opłatę – np. w § 15, 18 czy 19), ale również z tego, że liczba stawiennictw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, stanowi w myśl § 15 ust. 3 pkt 1 Rozporządzenia przesłankę określenia wysokości opłaty powyżej stawki minimalnej. Gdyby zatem podwyższenie za dodatkową liczbę rozpraw miało być dokonywane względem „opłaty”, pełnomocnik niejako dwukrotnie byłby „premiowany” za większą liczbę rozpraw w sprawie. Taki wniosek nie jest uprawniony na gruncie Rozporządzenia.

Z powyższych przyczyn Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznając co do zasady za trafny zarzut naruszenia § 17 pkt 1 Rozporządzenia (z tym zastrzeżeniem, że podwyższenie następuje względem stawki minimalnej nie zaś opłaty), dokonał:

- w pkt 1 niniejszego postanowienia podwyższenia kosztów obrony obwinionej J. W. o kwotę 840 zł (stanowiącą wynik iloczynu liczby dodatkowych 5 terminów rozpraw i wartości 20% ze stawki minimalnej w wysokości 840 zł) w postępowaniu przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym OIRP w G., zasądzać je od OIRP w G.,

- w pkt 2 niniejszego postanowienia zaś – podwyższenia kosztów obrony obwinionej J. W. o kwotę 168 zł (stanowiącą 20% ze stawki minimalnej w wysokości 840 zł) w postępowaniu przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym, zasądzać je od Krajowej Izby Radców Prawnych.

3. Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie podziela pozostałych zarzutów zażalenia.

Określenie przez WSD rozpoznający wniosek Skarżącego opłaty na poziomie 1,5-krotności stawki minimalnej jest uzasadnione z przyczyn wskazanych w zaskarżonym postanowieniu. Jednym z kluczowych czynników umożliwiających podwyższenie stawki minimalnej jest – stosownie do § 15 ust. 3 pkt 1 Rozporządzenia – nakład pracy radcy prawnego.

W myśl Rozporządzenia organ procesowy ocenia wysokość podlegającego zwrotowi wynagrodzenia na podstawie autonomicznie określonych przesłanek i każdorazowo, oceniając charakter sprawy, uwzględnia rzeczywisty nakład pracy pełnomocnika (obrońcy) i podjęte przez niego w sprawie czynności.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny dostrzega, że w zażaleniu, uzasadniając wysoki nakład pracy, Skarżący powołał się również na pozasądową pomoc udzieloną klientce w związku ze sprawą. Stwierdzenie to, poza wysokim stopniem ogólności powodującym brak możliwości jego weryfikacji przy ustalaniu opłaty, nie wytrzymuje przede wszystkim konfrontacji z treścią znajdującej się

w aktach umowy z dnia 30 listopada 2016 r. zawartej między Skarżącym a obwinioną (k. 680 – 683). Zgodnie z § 1 tej umowy usługa prawna polegała na reprezentowaniu obwinionej „w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym na podstawie ustawy o radcach prawnych na skutek wniosku o ukaranie oznaczonego sygnaturą R 130/13/ASC”.

Zdaniem składu rozpoznającego zażalenie Skarżącego z wyżej wskazanych przyczyn zarzut naruszenia § 15 ust. 3 Rozporządzenia w związku z art. 616 § 1 pkt 2 Kpk oraz w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych nie jest uzasadniony.

4. Jeśli chodzi o zarzut naruszenia art. 632a Kpk, to do niego o tyle nie doszło, że przepis ten stanowi, iż pomimo umorzenia koszty procesu ponosi oskarżony (tu: obwiniona). Naruszenie art. 632a Kpk mogłoby mieć miejsce jedynie wówczas, gdyby od obwinionej zasądzono koszty procesu (wprawdzie w zażaleniu nie wskazano, którą z trzech jednostek redakcyjnych art. 632a Kpk miałyby naruszyć WSD w zaskarżonym postanowieniu, jednak w każdej jednostce redakcyjnej tego przepisu jest mowa o „orzeczeniu sądu”). Wobec braku takiego rozstrzygnięcia w sprawie niniejszej możliwość naruszenia art. 632a Kpk należy a priori odrzucić. Dopowiedzieć jedynie można, że z ponoszeniem kosztów procesu w rozumieniu art. 632a Kpk nie można utożsamiać sytuacji, w której ustalone na mocy umowy z klientem koszty obrony przewyższają wysokość kosztów obrony przyznanych przez sąd. Jak wskazano wcześniej, ustalona w umowie wysokość opłat za czynności obrońcy jest decydująca tylko w relacji obrońcy i jego mocodawcy i nie musi stanowić podstawy zasądzenia przez sąd poniesionych przez tę stronę kosztów zastępstwa prawnego. Nie jest ona więc dla sądu wiążąca (tak też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 r., sygn. akt II KK 324/16, Lex nr 2620245).

Z powyższych względów na podstawie art. 437 § 1 i 2 Kpk w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 70⁶ ust. 2 zdanie drugie ustawy o radcach prawnych.